

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMANE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația:
CLUJ.
Strada Iuliu Maniu Nr. 36

APARE ODATA PE SAPTAMANA
Abonament: 150 Lei la an.

Redactor resp. nsabil:
Dr. SEBASTIAN STANCA
Telefon 13-74

Sinodul dela Iași 1642

Cu prilejul marilor serbări din Dumineca trecută la Iași, unde s'a comemorat împlinirea celor 16 veacuri dela cel dintâi sinod ecumenic din Niceea nu s'a putut trece cu vederea, fără ca să i-se dea importanța cuvenită, sfântului Sinod ținut la Iași în 1642. Acest sinod a fost peatra de încercare a bisericei ortodoxe, care a izbutit să înfrângă toate atentatele și ispitele de dăstrămare și să consolideze pe temelie puternică și trainică ortodoxia neamului românesc.

În primele decenii ale veacului 17, pe când trăia patriarhul Cyril Lucaris, a apărut un catechism cu titlul de ortodox și sub numele patriarhului, însă el cuprindea învățături calvinești.

Până astăzi nu se știe cine a scris această carte.

Apariția ei însă a fost ca o bombă care a produs cea mai strașnică tulburare în lumea ortodoxă.

În acea vreme trăiau doi mitropoliți de neam moldovenesc: *Varlam Moțoc* la Iași și *Petre Movilă* la Kiev.

Pentru a nimici efectul catehismului calvinesc, apărut sub numele lui Cyril Lucaris, mitropolitul Petru Movilă dela Kiev, alcătuește un alt catechism intitulat: „*Mărturisirea credinței crestine ortodoxe a bisericei din Răsărit*”, în care într'o formă sistematică și documentată, expune complectă învățătura bisericei ortodoxe.

Accastă mărturisire ortodoxă pentru ca să-și aibă valoarea și autoritatea necesară, trebuia revăzută și aprobată de autoritatea cea mai înaltă a bisericei ortodoxe, de „*Sf. Sinod*”. În orient însă nu se putea cugeta la întrunirea unui astfel de sinod și de aceea nemuritorul mitropolit Varlaam al Moldovei a intervenit cu

autoritatea și trecerea de care se bucura la domnitorul Vasile Lupu, iar acesta ca un bun creștin și domn român, a pus la îndemână și bisericei mijloacele materiale pentru convocarea și întreținerea sinodului care să cerceteze și să aprobe *Mărturisirea ortodoxă*.

Sinodul s'a întrunit în bătrânul oraș Iași, în anul 1642 și au luat parte la el reprezentanții dela Constantinopol, din Rusia și toți erarhii și egumenii Moldovei, sub prezidenția mitropolitului Varlam, ținându-și sedițiile în sala gotică dela Trei Erarhi. După multe cercetări amănunțite și cu multă băgare de seamă făcute, învățătura din mărturisirea ortodoxă s'a constatat că este întocmai cu a sfinților apostoli și a Sf. Sinoade ecumenice și că este cu adevărat ortodoxă și astfel a fost aprobată și consimțită ca călăuză și îndreptare a credinței ortodoxe.

Mai pe urmă a fost aprobată și de un sinod la Constantinopol și altul la Ierusalim. Accastă mărturisire ortodoxă s'a tradus în toate limbile popoarelor ortodoxe și ea slujeste ca un fel de constituție bisericească și normă de credință și putere.

Penru biserica noastră ortodoxă acest sinod are o însemnătate tot atât de mare ca și cel dela Niceea, pentru că în mijlocul primejdiilor mari cari amenințau biserica ortodoxă la începutul veacului 17, el a salvat nu numai credința bisericei, ci însusi sufletul românesc al neamului. Fără acest sinod cine știe ce rapturi mari s'ar fi întâmplat în sinul acestei biserici, a căror urmare sigură ar fi fost desnaționalizarea celor răpiți de ispite. Mărturisirea lui Petru Movilă consacrată de acest sinod a devenit un far luminos pentru consolidarea neamului prin credința ortodoxă și mântuirea lui prin ortodoxie.

Praznicul dela Iași a împlinit deci o sfântă datorie din partea acestei Sf. Biserici când a

ținut să pomenească și să slăvească și acest eveniment și pe cei cari l-au înfăptuit cu puterea credinței și curățirea extraordinară a sufletelor lor.

Serbările dela Iași

Zilele de Duminică și Luni, în 11 și 12 Oct. vor rămânea zile de pomenire în istoria bisericii noastre. În aceste zile s'a făcut comemorarea sinodului dela Niceea (325) în vechea capitală a Moldovei, în Iași. A fost un eveniment mare și rar în viața omenească să vezi întruniți la un act așa de măreț casa domitoare, guvernul întreg și douăzeci și patru de arhierii ai țării românești. Serbarea s'a desfășurat în condițiile cele mai solemne. Au fost reprezentate toate eparhiile din țară în frunte cu arhierii lor. Din partea eparhiei noastre au luat parte P. S. Sa episcopul Nicolae însoțit de as. cons. Dr. Seb. Stanca și prof. univ. Dr. Ion Lupas.

Deodată cu serbarea comemorativă a avut loc și altă festivitate, inaugurarea palatului administrativ din Iași, o zidire grandioasă ridicată pe temelii vechii cetăți a lui Ștefan cel Mare în Iași.

Încă de Sâmbătă au început să curgă lumea din toate părțile țării în orașul care a îmbrăcat haină de sărbătoare.

Duminică dim. la 9 ore intră în gară trenul regal care aduce pe M. Lor Regele și Regina și Alt. Lor Principele moștenitor Carol și Principesa Elena.

În gară, aspectul de mare sărbătoare.

Peronul gării e frumos decorat.

Pe peron așteaptă tot ce Iașul are mai de seamă, în ținută de gală.

Muzica intonează imnul regal. Regele coboară. Doamnele se apropie și oferă flori reginei. Regele primește raportul și trece truda în revistă. Pe urmă e întâmpinat de primar, care oferă tradiționala pâine și sare.

În cuvântarea sa de bună venire primariul, amintind bucuria ieșenilor de a revedea pe suveranul iubit, accentuează că sărbătoarea din Iași, coincide și cu marea zi istorică, pentru poporul român, căci ziua de 11 Oct. 1914, suveranul a depus jurământul de rege.

Lumea aclamă sgomotos.

Se formează apoi un grandios cortegiu care pornește spre Mitropolie.

Dealungul străzilor sunt înșirate școlile care aclamă.

Pe scara bisericii un grup de doamne oferă flori suveranei.

În biserica Mitropoliei așteaptă toți arhierii îmbrăcați în odăjdii. M. Sa e întâmpinat de I. P. S. Patriarhul. Se face un scurt serviciu divin cu obicinuitele polihroane.

Intr'o predică scurtă, dar emoționată, mitropolitul Moldovei vorbește de însemnătatea zilei.

Răspunsurile au fost date corurile unite ale Mitropoliei și Sf. Spiridon.

Inaugurarea palatului.

În mijlocul uralelor entuziaste ale enormei mulțimi ce umplea străzile, balcoanele și ierestrele, cortegiul regal străbate strada Ștefan cel Mare până la curtea fostilor voievozi moldoveni, azi falnicul palat administrativ și de justiție.

Aci au fost întâmpinați dl ministru Mârzescu. Se face sfințirea apei după care I. P. S. Mitropolitul Pimen al Moldovei rostește o rugăciune alcătuită special pentru această sărbătorire.

La cuvântul apoi arhitectul Berindei, care face istoricul palatului, Eugen Herovanu, decanul baroului avocaților vorbește în numele avocaților, președintele Curții de Apel Volanschi în numele magistraților și dl Ministru Mârzescu în numele ministeriului. Pe urmă ia cuvântul M. Sa Regele și dă expresie bucuriei ce o simte în aceste momente înălțătoare. „Sunteți chemați, zice M. Sa, să dați viață acestui frumos palat și prin activitatea Domniilor voastre, a treia putere a statului, să-și aibă aici un adevărat templu la ai cărui slujitori, mulțimea să pășească cu deplină încredere și unde cei însetați de dreptate să-și găsească mângâierca și leacul pentru păsurile lor.

Dreptate, bună administrație și cultură, acestea sunt cerințele poporului. Mai ales în aceste timpuri de mari prefaceri, mult poate contribui puterea judecătorească pentru asigurarea temeliiilor sănătoase ale statului, dacă ea este pătrunsă de înalta datorie ce are: să țină cum-păna dreaptă în lupta de interese și de patimi, având pururea înainte ținta apărării intereselor superioare obștesti”.

În sala de recepții, de o rară frumusețe s'a dat

apoi un banchet la care au asistat peste 300 persoane. A tostat dl primministru Brătianu și M. Sa Regele, care a spus următoarele:

"Totdeauna venim cu un sentiment de deosebită dragoste în acest oraș al suferințelor și nădejdiilor, unde am trecut prin cele mai grele încercări în timpul marelui război pentru unitatea națională, dar unde suferințele și amărăciunile noastre au fost îndulcite prin dragostea și credința cu care am fost înconjurați.

Serbările de azi în legătură cu pomenirea sinodului dela 1642. ne aduc vie înaintea ochilor noștri acea sală gotică care odinioară fusese trapeza mănăstirii Trei Erarhi. Căci tocmai în sala aceasta s'a întrunit Erarii mai multor biserici răsăritene chemați de Vasile Lupu spre apărarea credinței ortodoxe. Monumentele Iasilor ne vorbesc de trecutul lui istoric, cu limbile lor de piatră, amintind timpuri glorioase și evlavia vechilor voievozi.

De aceea el este o pildă vie pentru generația de azi și cea de mâine, amintindu-i necontenit că în procesul istoric la care voim și trebuie să lucrăm toți fiii frumoasei noastre țări, cu dorul de reușită, noi toți cari trăim în hotarele României întregite trebuie să aducem jertfa noastră pe altarul sfintei uniri într'un Stat omogen ca aspirațiuni și ca iubire de patrie.

Ridicând paharul în onoarea Iașului, să strigăm: trăiască patria noastră prea iubită, România întregită.

Entuziasmul provocat de acest toast al M. S. Regelui e de nedescris. Toată lumea în picioare, vreme îndelungată, a ovaționat pe iubitul nostru Suveran.

Comemorarea sinodului dela Niceea.

După masă la ora 5 a avut loc ședința solemnă de deschidere a Sfântului Sinod în prezența Suveranilor, a Principilor Mostenitori, a dlor miniștri, a reprezentanților autorităților și a unei numeroase asistențe.

Cel dintâi cuvânt a fost al mitropolitului Pimen al Moldovei, după care ține dl Ministru al Cultelor Al. Lapedatu următoarea cuvântare:

E pentru întâia oară după înfăptuirea unității politice a neamului românesc și după consacrarea în forme legale, a unității victii sale ecleziastice, că Sf. Sinod se întrunește în sesiune extraordinară, să comemoreze, în chip festiv, un însemnat eveniment din începuturile Biseri-

cei creștine: a 1600-a aniversare a primului ei Sinod ecumenic dela Niceea cel mai important, de sigur, din câte asemenea sinoade s'au mai ținut de atunci încoace.

Biserica ortodoxă română, care a avut norocul și fericirea să-și vadă realizată, tocmai în acest an festiv al creștinătății, atât unitatea sa de organizare, cât și înălțarea sa la rangul de Patriarhie, nu putea lăsa să treacă acest prilej, și să nu aducă prinosul său de admirație și de venerație memoriei celor 318 sfinți și părinți cari, la chemarea Impăratului restaurator al unității politice a Statului român, au știut, prin zelul lor apostolic și marea lor înțelepciune, să restabilească, acum 16 veacuri, la Niceea unitatea credinței, atât de zdruncinată atunci, în Biserica lui Hristos.

Și a ținut să facă această serbare comemorativă, aci în Iași, în orașul atâtor frumoase și glorioase amintiri istorice, ca un omagiu adus străvechei Mitropolii a Moldovei și Sucevei, în sânul căreia s'au mai întrunit pe vremuri două sinoade din care unul, cel dela 1642, trece de însemnătatea unui sinod local, întrucât cu participarea reprezentanților Bisericii grecești și a celei rusești, a discutat și aprobat, într'o vreme când lucrul se impunea cu o necesitate a întregii lumi creștine din Răsărit. „Mărturisirea ortodoxă” a marelui ierarh, organizator al bisericii ruse, moldoveanul Petru Movilă din Kiew din neamul voevozilor noștri cu acelaș nume.

Manifestațiunea aceasta a Sf. Sinod are însă pentru noi, nu numai un sens comemorativ, istoric, ci și unul actual, simbolic, pecetluit prin prezența la festivitate a tuturor conducătorilor, ierarhilor bisericilor române de sub fostele stăpâniri străine: de a arăta, ca și odinioară membrii sinodului dela Niceea, că după restaurarea unității politice a Statului, restabilirea unității Bisericii sale a fost, pentru acești ierarhi, o chestiune de conștiință pe care cu dragoste și înțelegere, au știut să o realizeze într'un consens de înaltă valoare morală și națională.

Pentru acest cuvânt ea va rămâne încrestată în cronica acestui generos oraș, ca o dată mai mult la vaza măririi și va constitui în viața bisericii noastre naționale un act de afirmare a voinței sale de a păstra în rosturile lăuntrice ale neamului, ca și în raporturile din afară ale popoarelor de aceeaș credință, rolul pe care îl-

dă prestigiul trecutului, însemnătatea prezentului și perspectivele viitorului.

Iată de ce guvernul țării, prin glasul meu, se închină cu respect și venerație, înaintea înalților demnitari ai bisericii noastre, și ține a mărturisii și din prilejul serbării de astăzi, că cinstește și pretuiește această biserică ca pe cel mai puternic și sigur sprijin prin care Statul român, precum în trecut așa și în viitor își va putea îndeplini misiunea sa în aceste părți ale lumii întru lauda și gloria lui Dumnezeu, a credinciosului său popor, a Regelui României întregite și a măritei noastre Case domnitoare.

După dl Ministru de Culte s'a ridicat I. P. S. Patriarhul Miron rostind următoarele:

Prezența Majestății Voastre, ca Rege azi a celui mai numeros popor ortodox în mijlocul tuturor ierarhilor bisericii sale și la această ședință festivă a Sfântului Sinod, ne reamintesc cea mai strălucită parte din tabloul Sinodului dela Niceea, unde Impăratul Constantin cel Mare, sta în fruntea celor 318 ierarhi adunați din toată lumea creștină de atunci mult timp unitară în credință, sfătuindu-se cu ei asupra consolidării creștinismului, fiind ferm convins că creștinismul a devenit temelie puternică a imperiului său. „Prietenilor” — le zice el vlădicilor adunați... Atuncea voi vedea dorința mea împlinită, când voi vedea unite inimile tuturor și înțelegerea cu pace, pe care voi — unșii lui Dumnezeu — aveți datoria de a propovedui și altora.

„Deci... deslegați toate nodurile înțelegerii cu legi de pace, prin ceiace veți face lucrul cel mai plăcut lui Dumnezeu, iar mie — împreună cu voi slujitorul — îmi veți pregăti o nespus de mare bucurie”

Istoria se repetă. În Sinodul dela Niceea Sfinții părinți au împrumutat pentru primadață un călindar pentru a ușura prăznuirea sărbătorilor și a sfinților. Au acceptat călindarul păgân al Impăratului Iuliu Cezar, făcut cu 46 ani înainte de nașterea lui Cristos. Și — având acum un călindar — au pus capăt anomaliilor de a serba chiar și Sfintele Paști la diferite date, firmitând după provincii și popoare viața creștină, care trebuie să fie nu numai sfântă și apostolică, ci și „una” — și punând capăt la multele confuzii și neînțelegeri dintre creștini pentru diferența de calendare. Dar sfinții părinți dela Niceea — constatând că acel calendar a întârziat pe atunci față de anul ceresc,

din natură cu trei zile au sărit acele trei zile după Sf. Sinod a sărit anul trecut 13 zile, cu cari calendarul a întârziat dela Sinodul din Niceea încoace față de anul din natură; și astfel iarăși am restabilit situația întocmai cum era în zilele sinodului niceean, desigur întărind prin aceasta viața unitară a creștinismului.

De altă parte curente sociale noi, concepte noi de filosofie materialistă, conturbă și azi liniștea vieții oamenilor și a țărilor, căutând a înlocui ordinea socială și a îndrepta nedreptățile sociale nu cu instituții probate și logice, ci cu vederi efemere fără forța de coeziune și de armonie a claselor, înlocuind cu ură și răzbanare iubirea cea atât de binefăcătoare pentru orice progres.

Prezența Majestăților Voastre și a întregii Familii Regale între ierarhii țării este o nouă dovadă, că — întocmai ca și Impăratul Constantin cel Mare — recunoașteți necesitatea bisericii pentru salvarea intereselor superioare ale țării, mai ales în aceste zile, precum face aceasta alte capete încoronate din alte părți ale Europei.

Deci evanghelizarea mulțimii prin introducerea și intensificarea învățământului religiei creștine în toate scoalele și pe toată linia este și o înaltă necesitate de Stat, născându-se mai ales și clasele superioare de fete, când se formează caracterul viitoarelor mame, care sunt și vor rămânea în veci cele mai neîntrecute educatoare ale generațiilor de mâine.

Precum la Niceea a biruit credința asupra științei și a curentelor de filosofie, care nu dau sufletului omenesc liniștea și mângăierea necesară, așa nădăidim că tot credința — Celui ce a propoveduit iubirea evanghelică dintre toți oamenii — va readuce omenirea înrăutățită și însălbăticită iarăși în ogorul unei munci pacifice, care să-i asigure progresul.

Comemorarea Sinodului dela Niceea a scos în relief crezul Niceoconstantinopolitan, pe temelie căruia toți creștinii au mărturisit multe veacuri aceeași credință.

Creștinismul a fost unitar.

Mai târziu însă unii s'au abătut dela originalitatea lui, decretând învieri pe care nu le accepta întreaga creștinătate, alții s'au abătut dela el de tot, căzând în raționalism, care l-a firimitat în peste 300 secte.

Cine urmărește mai de aproape mișcările religioase mondiale acela va consata, că în anii

din urmă o nouă însuflețire se simte în lume pentru a reveni la vechea unitate a creștinătății.

Privind cu asemenea nădejdi — resuscitate de amintirea celor petrecute în Sinodul dela Niccea — spre viitor, mulțumesc în numele întregului Sf. Sinod, Majestăților și Altețelor Voastre pentru marea cinste de a înălți prestigiul Bisericii și de a arăta tuturor marea ei rost, prin participarea la această ședință festivă și declar și din varte-mi această scurtă sesiune sinodală deschisă.

În sfârșit a vorbit cu multă căldură Majestatea Sa Regele.

Cuvântarea M. S. Regelui.

Crestinesc și înălțător lucru s'a făcut împreunându-se astăzi aici pomenirea Sinodului I dela Niccea cu amintirea soborului adunat la Iași în prea frumoasa mănăstire a lui Vasile Lupu Voevod, acel puternic apărător al Bisericii, prin îngrijirea celor doi cinstiți fii ai Moldovei: Marcele Mitropolit al Chievlui Petru Movilă și înțeleptul cărturar Varlaam, Mitropolitul Moldovei.

Cu drept cuvânt ați vrut să arătați prin aceste serbări, măreția acelu însemnat moment din istoria bisericii crestine când s'a statornicit unitatea credinței, precum și partea de contribuție a bisericii române în lupta pentru buna îndrumare a creștinătății în Răsărit, Biserica a luminat și a mângâiat sufletele în cursul secolelor, întărind totodată prin activitatea sa ideea de ordine și disciplină, care dă putere temeliei statelor. Iar poporul român, peste care au bătut atâtea valuri ale păgânătății, sub aripile Bisericii, și-a adăpostit ființa și caracterul național.

Vă mulțumesc dar că Mi-ați dat prilejul să luăm și Noi parte la această însemnată ședință a Sfântului Sinod al Bisericii române, pentru ca la rândul Nostru, să preamărim aceste fapte sfinte din trecutul Bisericii crestine.

Și fiindcă slujitorii Bisericii, se roagă în toate zilele pentru unirea credinței, iar în fața altarului zic: Pace tuturor atunci când binecuvântează poporul, să nădăjduim că amintirea unor timpuri, în care toată creștinătatea era unită, va scoate la iveală din adâncul sufletelor noastre, iubirea care uneste inimele și sporind izvorul de fapte bune aduce împăcarea în lume, după legea dată nouă de Mântuitorul Isus Hristos.

Iar amintirea faptelor bune și frumoase ale

înaintașilor noștri să ne dea îndemnul pentru păstrarea a tot ce avem bun din moși, strămoși, pentru întărirea familiei, a școlii și a bisericii, căci altfel am rămâne desarmați sufletește în fața vânturilor de patimi și ncorândueli.

Mulțumind Atotputernicului, că ne-a învrednicit a prăznuii astăzi această sărbătoare, să-l rugăm cu umilință să coboare asupra-ne harul său, înălțând în sufletele noastre duhul păcii și al frăției, iar biserica să fie cetate neînvingătoare.

După ridicarea ședinței din Catedrală, invitații, au trecut în palatul mitropolitan unde au avut loc o recepție și un ceai.

La orele 8 scara M. Lor și Principii moștenitori au plecat cu trenul regal spre Sinaia. În oraș s'a făcut o retragere cu torțe și muzică militară.

Luni în 12 Octomvrie.

Duminecă la ora 9, toți membrii din Sinod s'au adunat la biserica Sf Spiridon, împreună cu o mare mulțime de credincioși.

De aci s'a format o grandioasă procesiune. În frunte o cruce splendidă a patriarhiei purtată de un preot, apoi preoții, pe urmă clerul îmbrăcat în ornate, toți arhieriei în odăjdile strălucitoare, corul, domni ministri, autoritățile și publicul.

Dealungul străzilor, procesiunea a fost întâmpinată de masa populației iesene, închinându-se și salutând respectuos pe Înălții Ierarhi. I. P. S. Patriarhul Miron a binecuvântat mulțimea.

Procesiunea a fost însoțită de corurile unite, sub conducerea dlui Dimitriu.

Dela 10 la 11 s'a oficiat liturghia de I. P. S. Patriarhul înconjurat de Mitropoliți și Episcopi. Vorbesc:

P. S. Episcop Vartolomeu Stănescu al Râmnicului, care face pe larg istoricul sinodului din Niccea și evenimentul mare dela 1642 când tot aci în Iași s'a pecetluit Mărturisirea ortodoxă a lui Petru Movilă.

Dl Dr. D. Boroianu, decanul facultății de teologie din București, vorbește în numele Facultăților și Academiiilor teologice.

La urmă ia cuvântul părintele Valeriu Iordăchescu, directorul Seminarului Veniamin, în numele clerului de mir.

În cuvinte alese și însuflețite I. P. S. Patriarhul încheie apoi sesiunea Sf. Sinod, iar dl Ministru de Culte ceteste actul regal de închidere.

După sedință arhieriei, miniștrii, preoțimea și autoritățile s'au întrunit la o agapă unde au restit cuvântări frumoase I. P. S. Patriarhul, dl. Ministru de Culte, mitropolitul Ardealului, arhiepiscopul Basarabiei și alții.

Cu trenul de scară o parte din oaspeți au plecat, iar Marți dimineața cei rămași în frunte, cu I. P. S. Patriarhul au făcut un pelerinaj la mănăstirea Secu la mormântul marelui mitropolit Varlaam al Moldovei.

În gara Pascani, pelerinii au fost întâmpinați de preoți localităților învecinate și de mii de săteni.

Ajunși la mănăstirea Secu membrii Sf. Sinod au oficiat un parastas la mormintele mitropoliților Varlaam Motoc, Petru Movilă al Chiuvului, precum și la mormântul Voevodului Vasile Lupu.

După terminarea slujbei religioase înaltul cler a plecat spre mănăstirea Neamțu, unde s'a servit masa. Tot acolo s'a inaugurat noul seminar monahal.

În cursul zilei s'au mai vizitat unele mănăstiri din jud. Neamțu încheindu-se cu aceasta șirul festivităților.

Conceptia religiilor necreștine despre D-zeu

IV.

(Continuare).

Mai răspândit de cât acesta e budhismul, care fericeste câteva sute de milioane de credincioși. Budha puțin și-a bătut capul cu Vedele, de accia rămâne rece în fața dogmelor aduse de către preoții castelor, ba uneori se și împotriva și se îndoia de adevăritatea lor. Pentru acest fapt mulți numesc budhismul religie ateistă, fiindcă respinge în mod categoric credința în zei.

Cuvântul Budha înscamnă cel luminat, dela cuvântul original — bodhi — știință — acel care posedă secretul științei, dar acela numai unul poate fi, întemeietorul de religie — Budha. O legendă indică spune că, un elefant alb l-a adus pe Budha din împărăția lui Dumnezeu.

Întreaga învățătură Budhistă e cuprinsă în Upanisade — învățătură secretă, care poartă prestigiul sfintei scripturi și ocupă un loc de frunte în literatura Vedelor. Upanisadele înfățișează faza a doua în literatura indică, faza uni-

tății și a purității; când cugetarea nu se mărginește numai la personificarea fenomenelor din natură, ci vrea să străbată dincolo de aceste fenomene, în misterul constant al lucrurilor. Versurile upanisadelor și învățătura lui Budha sunt niște adevăruri înzestrate cu o putere vitală și stau la baza vieții organizate în caste.

Învățătura pe scurt se cuprinde în cele patru adevăruri sfinte, anume:

1. despre suferințe, punând ca bază: viața e o suferință continuă;

2. nașterea suferințelor, dorința și setea după plăceri;

3. dorința și setea sugrumă ființele în emigrarea sufletului;

4. drumul cu opt cărăuse ce duc la nimicirea suferințelor, cele opt cărăuse sunt: credința, hotărîrea, cuvântul, fapta, viața, năzuința, gândirea și adâncirea.

Scopul cel mai înalt al oricărei străduinți sufletesti este eliberarea din patimi, din suferințe și ajungerea în nirvană încă pe acest pământ. Ce înțelege Budha sub nirvană, nu se știe, el s'a păzit să dea un răspuns hotărît. Această întrebare formează și azi un obiect de discuție, nu numai între bărbații de știință, ci chiar și între diferitele confesiuni din India. În limba sanscrită cuvântul nirvana este identic cu noțiunea stingerea, și de aci mulți cugetători afirmă că ar fi adormire totală, scăpare dela orice suferințe fără nici o altă renaștere.

Dar această părere desminte învățătura upanisadelor care aminteste ținta omului: „pierderea cu totul în Brahma ca săgeata care pătrunde întreaga țintă”. Apoi: „e datoria vieții noastre să vedem totul ce e în lume ca ceva cuprins în Dumnezeu”. Se poate vedea deci, că nirvana nu poate fi ceva deosbit și în afară de Brahma, care cuprinde totul. Cu privire la existența vieții, budhismul afirmă: „viața e iubire, iubirea e armonie — e armonia parțialului cu întregul adevărat cu universul din care emanăm cu toți și în care ne întoarcem”. Prin urmare Nirvana nu este nimicirea vieții asupra căreia să triumfeze moartea, ci dimpotrivă este afirmarea spiritului universal. Budhismul este o înțelepciune optimistă după cum spune Tagore.

Idealul vesnic de perfecție și pururea sfânt e Brahma, ceiace îl exprimă upanisadele: „ceiace izbutesc să am, mă obosesc; ah, unde voi găsi pe Acela pe care n'am să-l ating niciodată”. „Noi suntem deapururi pe drumul spre Brah-

ma". Brahma este afirmarea celui nesfârșit și de această credință e străbătută întreaga doctrină budhistă. Obiectul venerației e pretutindeni de față: „Iară și iară mă plec în fața lui Dumnezeu care este în foc și în apă, care pătrunde lumea întreagă, care este în secerisul anual ca și în arborii ce durează dealungul anilor”. Exprimă cea mai profundă iubire evlavioasă în toate lucrurile cari sunt însuflețite de Brahma.

Cât privește cunoașterea lui Brahma, este cu neputință unui muritor, la ce ne și răspunde upanișadele: „vorba și mintea nu pot cuprinde pe Brahma, dar cine cunoaște lucrurile lui Brahma, e fără teamă”. Intrebând, ce este spiritul acela, upanișadele răspund: „acela, a cărui ființă este lumina și viața tuturor, cel ce își dă seama de toate, acesta e Brahma”. La însușirile lui Brahma se numără următoarele: „știința, puterea și munca...”. Că Dumnezeu este liber în lucrările lui, aceasta o exprimă categoria învățătura budhistă: „din bucurie se nasc toate ființele, prin bucurie se țin, și în bucurie se reîntorc când trec dela noi”.

(Va urma).

ȘTIRI

ȘTIRE PERSONALĂ. P. S. Sa episcopul nostru Nicolae a luat parte la festivitățile delalusi în 11 și 12 Oct. fiind însoțit de as. cons. Dr. Seb. Stanca și prof. univ. Dr. Ion Lupas. Cu trenul de Marți seara P. S. Sa s'a întors cu bine la reședința sa.

Sfințire de biserică. Duminică în 18 Oct. se va sfinți biserica din nou înființata noastră parohic Feiurd de lângă Cluj. Actul sfințirii îl va săvârși P. S. Sa episcopul nostru Nicolae cu asistența membrilor consistorului și a corului episcopiei.

Căsătorie. Clericul abs. Dumitru Sângeorzan ales preot în Petea-de-Câmpie își va serba în 18 Oct. a. c. cununia cu dsoara Mărioara Șimon în Casva.

Nou protosinzel. P. S. Sa episcopul Grigorie al Aradului a ridicat pe profesorul de teologie Dr. Iustin Suciu la demnitatea de protosinzel.

Rector al universității din Cernăuți a fost numit pe termin de trei ani profesorul universitar R. Căndea.

Monument. La Sân-Nicolaul-Mare în Banat s'a desvelit un monument ridicat în memoria lui Mihail Eminescu.

Conferință. Despărțământul Târgu-Murăș al „Asociației clerului” își va ținea conferința de toamnă în Nasua la 26 Oct. a. c. ziua de sf. Dumitru, cu următorul program:

1. Serviciu divin la 8 și jum. ore dimineața, celebrat de preoții Gh. Truța, I. Leuca și S. Stoicovici;

2. Predică despre sfântul zilei, ținută de părintele Gh. Branca;

3. Deschiderea conferinței;

4. Raport din partea fiecărui preot despre activitatea din a. c. și raport despre activitatea cercurilor religioase, referent părintele Dorift Suteu;

5. Raportul preoților misionari despre activitatea din anul curent;

6. „Ce și cum să propună preotul tinereții adulte în școala de Duminecă”, prelegere ținută de părintele Ieroftei Viscrean și Romul Câmpean;

7. „Organizarea tinereții adulte în societate”, de părintele Ioan Leuca și Partenie Matei;

8. Dare de seamă din partea cassarului. — Ioan Leuca, vicepreședinte.

Advocat falsificator. Un avocat jidan din Cluj, cu numele Eugen Horvat a comis în anul trecut falsificări de acte în sumă de câteva sute de mii lei.

Tribunalul l-a condamnat la un an închisoare și 5 ani excluderea din funcțiuni, pentru fals în documente publice.

Nebuniile sectarilor. Am dat de repetițe ori în gazetă pilde despre nebuniile exaltate ale sectarilor cu scopul ca preoții noștri să le utilizeze în predici și cu alte ocazii în contactul lor cu poporul. Aceste pilde sunt mai convingătoare decât orice altfel de polemică platonice. Indemnăm deci preoții noștri ca să nu le treacă cu vederea, ci cu orice ocazie să le exploateze în propoganda cu efect contra sectarilor. Dăm și de astădată o pildă mult grăitoare, ce ni-o povestește un medic.

În comuna Pianul-de-sus este o singură po-

căută cu numele Raveca Fleseriu. Bărbatul ei, un țaran de frunte, a încercat toate mijloacele ca să o aducă la rezon, dar înzadar. Femeea și-a nebunit copila cea mai mare cu rătăcirea pocăită, copila s'a împreunat cu un „frate” și hoinărește în viață nelegiuită prin țară, fără ca tatăl ei să-i mai știe de urmă. Acum vre-o doi ani femeea a născut o altă copilă pe care tatăl a dus-o la biserică și a botezat-o. Mama până-toasă însă s'a pus și în absența bărbatului a spălat copila în 15 ape, ba și cu benzin, pentru ca să o curețe de botez. Urmarea a fost că copătat o aprindere de sira spinării, s'a gârbovit, a stat un an de zile pusă în ghips la clinica din Cluj, iar pe urmă a fost trimisă acasă ca incurabilă. Stăruințele doctorilor au rămas fără succes, iar copila rămâne schilodă pentru viața întreagă. Iată prostia unei mame ticăloase.

* * *

In industria națională. Industriașii români din Cluj se plâng că multe firme de aici își procură cele de lipsă dela jidani și străini. Astfel direcțiunea școlii industriale de ucenici din strada Avram Iancu care, deși Clujul are 9 tipografii românești, își comandă hârtile de scris la o tipografie jidovească. O carte întreagă „pentru folosul meseriașilor români” s'a tipărit la tipografie jidovească; la fel face Asociațiunea Invățătorilor din Cluj, care și tipărește revista tot la un jidan, — tot așa gazeta „Ardealul”, și la fel o mulțime dintre autoritățile de stat care și procură în mare parte tipăriturile tot numai dela străini.

În chipul acesta înzadar ne tânguim mereu că industria românească tânjește, dacă cei ce sunt chemați să înțeleagă nu-și fac scrupul din această chestiune. Organele cu cădere ar face bine să denunțe aceasta la guvern care va sili măcar direcțiile de stat, ca să sprijinească comerțul și industria românească, care în Cluj tânjește și slăbete pe zi ce merge din lipsa de sprijin a românilor însși.

* * *

Conferința minorităților. În Noemvrie se va ține al Geneva o mare conferință a minorităților din toate ărilor, a minorităților nemulțumite. Evreii și ungurii din Ardeal, cari mereu își bat pieptul că sunt buni patrioți, au decis să ia parte la această conferință, în nădejdea că doar vor izbuti să refacă iar vremile opuse din

trecut. O dovadă și mai mult despre marca dragoste ce o au față de țara noastră.

No. 562—1925 prot.

1—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. II Sălcud, din protopopiatul Ludosul-de-Mureș, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea”.

Venitele parohiei sunt:

1. Salar dela stat.
2. Sesiune parohială 24 jugăre pământ arător.
3. Jumătate ferdelă de cucuruz și una zi de lucru dela fiecare familie, din cari $\frac{1}{3}$ parte sunt ale cantorului.

4. Stola statorită la 3 Octomvrie 1925.

Parohia are casă parohială, grădină și supraedificate economice.

Concurenții în drept își vor înainta cerera cu documentele neccesare aici și cu prealabila încunoștințare a subsemnatului se vor prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Ludosul-de-Mureș, la 9 Octomvrie 1925.

Oficiul protopopesc ort. rom. în înțelegere cu comitetul parohial din Sălcuel.

Romul Popa, protopop.

No. 804—1925.

3—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroh în parohia *Iăicel-pădure*, se publică concurs cu termen de 30 zile dela cea dintâi publicare în „Renașterea”.

Venitele parohiei sunt:

1. Salar dela stat.
2. Sesiune parohială de 10 jug. arător și fânate.
3. Lemne de foc din pădurea bisericii.
4. O mertă de bucate dela fiecare familie și o zi de lucru.

5. Stolele obișnuite, după vremea de astăzi.

Parohia are casă parohială bună cu pivniță și supraedificate nouă.

Cei în drept a concura, își vor înainta cererile legal întocmite oficiului nostru și se vor prezenta ca să facă cunoștință cu parohienii.

Comitetul parohial din Iăicel-pădure în înțelegere cu noi.

Reghin, 15 Sept. 1925.

Protopop Dumitru Antal.